

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰ/መ/ቁጥር---246931

ቀን- ጥቅምት 06 ቀን 2017 ዓ.ም

ዳኞች:- ብርሃኑ አመነወ

በዕውቀት በላይ

ቀነዓ ቂጣታ

ብርሃኑ መንግስቱ

ማርታ ተካ

አመልካች:- ወ/ሮ መድኅኔ ወርቃለማሁ - አልቀረቡም

ጠሪዎች:- 1. ወ/ሮ ባለምዘራይ ዘርጋው - አልቀረቡም

2. ጌታቸው ወልዱ ሪልስቴት (ሰንራይዝ ሪልስቴት) / ጠበቃ ታምሩ ታደሰ ቀረቡ

3. አቶ ጌታቸው ወልዱ (ሥራ አስኪያጅ)

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የክርክር ወጪና ኪሳራን የተመለከተ ሲሆን የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ነው። በዚህ ፍ/ቤት 1ኛ ተጠሪ ከሳሽ፣ 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ተከላሾች ሲሆኑ አመልካች ደግሞ የመቃወም አመልካች ነበሩ። የሰበር አቤቱታው የቀረበው የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 137940 ጥቅምት 30 ቀን 2015 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተሰጥቶ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በተሰጠ

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም !

ትዕዛዝ የጸናው ወጪና ኪሳራ የተመለከተው የወሳኔ ክፍል መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በሚል ነው።

የጉዳዩ አመጣጥ በአጭሩ፡- 1ኛ ተጠሪ በ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ላይ ባቀረቡት ክስ መነሻነት ለክርክር መነሻ የሆነውን አፓርታማ ቤት ለ1ኛ ተጠሪ እንዲያስረክቡ ግንቦት 10 ቀን 2014 ዓ.ም ወሳኔ ተሰጥቷል። አመልካች ይህ ወሳኔ የተሰጠበትን አፓርታማ ቤት በብር 5,658,770 ከ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ላይ መጋቢት 17 ቀን 2013 ዓ.ም በተደረገ ውል መግዛታቸውንና ስመ ሀብት ተዛወሮላቸው የባለቤትነት ማረጋገጫ ካርታ ያወጡበትን ቤት እንዲያስረክቡ መወሰኑ ተገቢ አለመሆኑንና ወሳኔ መሰጠቱን ያወቁት ቤቱን እንዲያስረክቡ የአፈጻጸም ማመልከቻ ሲደርሳቸው መሆኑን በመግለጽ ወሳኔው እንዲሰረዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 358 መሰረት የመቃወም አቤቱታ ሲያቀርቡ በክርክሩ ምክንያት ያወጡት ወጪ በመቃወም ተጠሪዎች እንዲተኩላቸው እንዲወሰን ጠይቀዋል። 1ኛ ተጠሪ አስቀድሞ የተሰጠው ፍርድ እንዲጸናና የአመልካች መቃወሚያ ውድቅ ሊደረግ ይገባል ያሉባቸውን ምክንያቶች በመዘርዘር ክርክር ያቀረቡ ሲሆን 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች በበኩላቸው ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን ቤት ለአመልካች የሸጡላቸው 1ኛ ተጠሪ የወል ግዴታቸውን ባለመወጣታቸው ውሉን መፍረሱን ከገለጹላቸው በኋላ በመሆኑ አመልካች አስቀድሞ የተሰጠው ወሳኔ እንዲሰረዝ ያቀረቡት የመቃወም አቤቱታ ተገቢ መሆኑን በመግለጽና በመደገፍ አስተያየታቸውን ሰጥተዋል።

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ግራ ቀኙን አከራክሮና መርምሮ፡- 2ኛ ተጠሪ ከ1ኛ ተጠሪ ጋር ሰኔ 21 ቀን 2011 ዓ.ም የተደረገው የቃብድ ውል ክፍያውን በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ባለመክፈላቸው ውሉ ፈርሷል የሚሉ ቢሆንም በውሉ የተቀመጠው ጊዜ ካለፈ በኋላም በስምምነቱ መሠረት ክፍያ ከ1ኛ ተጠሪ ተቀብሎ ደረሰኝ መስጠቱ ውሉን እንዳስቀጠለ የሚያስቆጥረው በመሆኑ በመካከላቸው ያለው ስምምነት ቀርቷል ለማለት የሚቻል አለመሆኑን፤ ሆኖም የቃብድ ሽያጭ ውሉ ስልጣን ባለው አካል ወይም በሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት ያልተደረገና ያልተመዘገበ በመሆኑ አስገዳጅነቱ በተዋዋሮች መካከል ብቻ እንጂ የ3ኛ ወገኖችን መብት የሚገድብ ባለመሆኑ ከአመልካች ጋር መጋቢት 17 ቀን 2013 ዓ.ም የተደረገው የሽያጭ ውል በሕግ አግባብ በወል አዋዋይ ፊት የተደረገና ስሙ-ሀብት ዝውውር የተደረገበት በመሆኑ ሊፈርስ የሚችልበት የሕግ አግባብ ባለመኖሩ የአመልካችን መቃወሚያ ተቀብሎ አስቀድሞ ግምቦት 10 ቀን 2014 ዓ.ም 1ኛ ተጠሪ ቤቱን እንዲረከቡ የሰጠውን ወሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ 360 መሰረት ሲሰርዝ 1ኛ ተጠሪ የክፈሉትን ገንዘብና ሌሎች ኪሳራዎች ከ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች የመጠየቅ መብታቸውን በመጠበቅ እንዲሁም ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻቻሉ በማለት ወስኗል። አመልካች ወጪና ኪሳራን አስመልክቶ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻቻሉ ተብሎ በተሰጠው የወሳኔ ክፍል ቅር ተሰኝተው ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ቢያቀርቡም ወሳኔው በትዕዛዝ ጸንቷል። የሰበር አቤቱታውም ሊቀርብ የቻለው ይህ የወሳኔው ክፍል መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በሚል ነው።

ማስታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሠረታዊ ይዘትም፡- 1ኛ ተጠሪ ክስን ሲያቀርቡ ቤቱ በአመልካች እጅ የሚገኝና አስፈላጊው ሕጋዊ ማስረጃ ያላቸው መሆኑን እያወቁ ንብረታቸውን አላግባብ ለመወሰድ ክስ ማቅረባቸው፤ 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ቤቱን ሲሸጡላቸው የኔ ነው ባይ ተቃውሞ ቢመጣ ክስን በራሳቸው ወጪ ለመመለስና ወሎ በነበረበት እንዲቀጥል ዋቢ መሆናቸውንና ግዴታ ገብተው እያለ 1ኛ ተጠሪ ሲከሷቸው ተገቢውን ክርክር በማድረግና አመልካችም በክስ ውስጥ በተከሳሽ በኩል ጣልቃ ገብ ሆነው በክርክሩ እንዲካተቱ ማድረግ ሲገባቸው አመልካች ባለውቁበት በዝምታ ሲከራከሩ ቆይተው እንዲያስረክቡ ወሳኔ ተሰጥቶ በአፈጻጸም ሲገደዱ ቤቱ ሊወሰድ ነው የመቃወም አቅርቦት መብታቸውን እንዲያስከብሩ ባሳውቋቸው መሠረት ወደ ክርክሩ ገብተው ወሳኔውን ማስለወጥ ቢችሉም በክርክሩ ምክንያት ለዳኝነትና ለጠበቃ ያወጡትን ወጪ እንዲተኩ ሊወሰን ሲገባ ተቻቻሉ ተብሎ መወሰኑ ፍትሐዊ ባለመሆኑና መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ አመልካች ያወጡትን ወጪ ተጠሪዎች ባልተነጣጠለ ኃላፊነት እንዲተኩ እንዲወሰን የሚጠይቅ ነው።

የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ የክርክር መነሻ የሆነውን ቤት አመልካች ገዝተውና ተረክበው በነበሩበት ሁኔታ በተጠሪዎች መካከል የነበረውን ክርክር አወቀው የክርክር ተካፋይ እንዲሆኑ በተጠሪዎች ባልተደረገበት ወሳኔ ተሰጥቶ በአፈጻጸም ጉዳዩን አወቀውና ላልተገባ ክርክር ተዳርገው ወሳኔው ባሻሩበት ሁኔታ በስር ፍ/ቤቶች ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ወጪና ኪሳራ ይቻሉ ተብሎ የመወሰኑን አግባብነት ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 እና ተከታዮቹ ድንጋጌዎች ዓላማ እና በዚህ ሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 ከተሰጠው ገዢ ትርጉም አንጻር ለማጣራት ጉዳዩ በሰበር ችሎት እንዲታይ የተደረገ ነው።

1ኛ ተጠሪ ሚያዝያ 30 ቀን 2016 ዓ.ም የተዘጋጀ 2 ገጽ መልስ ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱ በአጭሩ፡- የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 ጉዳዩን ለሚያየው ፍ/ቤት ወጪን አስመልክቶ የመወሰን ሙሉ ስልጣን ሰጥቶታል። በሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 የተሰጠው ወሳኔ ለትርጉሙ መነሻ ያደረገው የተከራካሪዎችን የቅን ልቦና መጓደል ወይም ክርክራቸው የማይገባ ጥያቄ ሲሆን መሆኑንና 1ኛ ተጠሪ በአንጻሩ በ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች በፈጸሙት ቅን ልቦና የጎደለው አካሄድ የተበደሉ በመሆናቸው መብታቸውን ለማስከበር ተንቀሳቅሰዋል። የስር ፍ/ቤት የአመልካችን የቤቱን ባለቤትነት መብት በአንድ በኩል ሲያረጋግጥ፤ በሌላ በኩል በተጠሪዎች መካከል የነበረው ወል ያልፈረሰ መሆኑን በማጽናት የ1ኛ ተጠሪን መብት ጠብቋል። በስር ፍ/ቤት 1ኛ ተጠሪ ክስን ሲመሰርቱ አመልካች ያወቁ መሆናቸውን አላረጋገጠም፤ ሊያረጋግጥም አይችልም። ስለሆነም አመልካች ወጪና ኪሳራ 1ኛ ተጠሪ ጭምር እንዲከፍሉ እንዲወሰን ያቀረቡት አቤቱታ ክፍል ወድቅ እንዲደረግላቸው በመጠየቅ ተከራክረዋል።

2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች በበኩላቸው ሚያዝያ 15 ቀን 2016 ዓ.ም የተዘጋጀ መልስ ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱም፡- 1ኛ ተጠሪ ቤቱን ለመግዛት የቀብድ ወል የፈጸሙ ቢሆንም በወሎ መሰረት ግዴታቸውን ባለመወጣታቸው

ለሌላ ወገን የተሸጠ በመሆኑ የመጠየቅ መብት የላቸውም በማለት መልስ ሰጥተዋል። አመልካች ወደ ክርክሩ ጣልቃ ገብተው እንዲከራከሩ ለማድረግ ጥረት ያደረጉ ቢሆንም አመልካች በሀገር ውስጥ ስላልነበሩ ለማግኘት ባለመቻላቸው ወሳኔ ተሰጥቶ ወዲያውኑ አፈጻጸም ሲከፈቱ የአመልካች ተወካይ መኖራቸውን ሰምተው የመቃወም አቤቱታ እንዲያቀርብ ያስደረጉ በመሆኑ ጥፋት የለባቸውም። የስር ፍ/ቤት የመቃወም አቤቱታው ወሳኔ ሲሰጥ ወጪና ኪሳራ ይቻቻሉ በማለት ትዕዛዝ የሰጠው በሁሉም ላይ የደረሰውን ወጪና ኪሳራ በማመዛዘን በመሆኑ ተገቢ ነው። ወጪና ኪሳራ ሊከፈል ይገባል ቢባል እንኳ ሊወሰን የሚገባው በ1ኛ ተጠሪ ላይ እንጂ በሌሎች ላይ ሊሆን አይገባም። አመልካች ከ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች እርስ በርስ ያልተካሰሱ በመሆኑ ከ1ኛ ተጠሪ ጋር ባልተነጣጠለ ኃፊነት የሚከፍሉበት ምክንያት የለም። ሁሉም ተጠሪዎች የመክፈል ኃላፊነት አለባቸው ቢባል እንኳ የድርሻቸውን እንጂ ከ1ኛዋ ተጠሪ ጋር ባልተነጣጠለ ኃላፊነት የሚከፍሉበት አግባብ የለም በማለት ተከራክረዋል።

አመልካች ሚያዝያ 30 ቀን 2016 ዓ.ም ግንቦት 07 ቀን 2016 ዓ.ም የተዘጋጁ የሰበር አቤቱታቸውን በሚያጠናክር መልኩ የመልስ መልስ አቅርበዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ በአጭሩ ከላይ የተገለጸውን የሚመስል ሲሆን እኛም አቤቱታ ከቀረበበት ወሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዝገቡን መርምረናል። የሰበር አቤቱታው ያስቀርባል ሲባል ከተያዘው ጭብጥ አንጻር መርምረን እንደተረዳነው የዚህን ችሎት ምላሽ የሚሻው ጭብጥ፡- የክርክር መነሻ የሆነውን ቤት አመልካች ገዝተውና ተረክበው በነበሩበት ሁኔታ በተጠሪዎች መካከል የነበረውን ክርክር አወቀው የክርክር ተካፋይ እንዲሆኑ በተጠሪዎች ባልተደረገበት ወሳኔ ተሰጥቶ በአፈጻጸም ጉዳዩን አወቀውና ላልተገባ ክርክር ተዳርገው ወሳኔው ባሻሩበት ሁኔታ በስር ፍ/ቤቶች ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ወጪና ኪሳራ ይቻሉ ተብሎ በስር ፍ/ቤት የተሰጠው የወሳኔ ክፍል ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 እና ተከታዮቹ ድንጋጌዎች ዓላማ እና በዚህ ሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 ከተሰጠው ገዢ ትርጉም አንጻር ተገቢ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ነው።

በመሠረቱ ፍርድ ከተጻፈ የፍርዱ ተፈጻሚነት ያለው ክፍል በትዕዛዝ መልክ ሆኖ ከሚገለጹበት ነገሮች ውስጥ አንዱ ክስ ወይም ይግባኝ ያስከተለውን ወጭ ማን እንደሚከፍል መስሎ የታየውን ትዕዛዝ መስጠት እንደሚችል በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 183(1/ሠ) ስር የተደነገገ ሲሆን ዝርዝር አወሳሰኑን በተመለከተ ደግሞ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 ስር በሌላ አኳኋን እንዲፈጸም በግልጽ ካልተደነገገ በቀር በክስ ምክንያት ስለሚከፈለው ስለማናቸውም ወጭና ኪሳራ የሚከፍለውን ወገን፣ የወጭንና የኪሳራውን ልክ፣ የሚከፈልበትን የሀብት ምንጭ፣ የአከፋፈሉን ሁኔታ ሌላውንም ተገቢ መስሎ የታየውን ወሳኔ ወይም ትዕዛዝ ፍርድ ቤቱ ትክክል መስሎ በሚገምተው ሁኔታ ሊሰጥ ይችላል በማለት ደንግጓል። በተለይ ተረፎው ለረፎው ኪሳራና ማናቸውንም ወጭ እንዲከፍል ፍርድ ቤቱ ሲያዝ ወጭ ያደረገው ወገን የወጭውን ልክ

ማስታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም !

የሚያሳይ ዝርዝር አዘጋጅቶ ማቅረብ እንዳለበት በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሐጅ/ቁ 463(1) ስር ተመልክቷል። ከእነዚህ ድንጋጌዎች መገንዘብ የሚቻለው በመርህ ደረጃ የረዥን የክርክር ወጭን ተረቺ እንዲከፍል ማድረግ ሲሆን ሆኖም ፍ/ቤት የረዥ ክርክር ወጪዎች እንዲሸፈኑ ወይም እንዳይሸፈኑ የመወሰን ስልጣን ተሰጥቶታል። ይህ ማለት ግን ፍ/ቤቱ እንደፈለገው ይወስናል ማለት ሳይሆን በምክንያትና ፍትሕን መሠረት አድርጎ ሊወስን ይገባል። በተለይ ከቅን ልቦና ውጪ ለክርክር የተጋበዘውን ወገን በተመለከተ የክርክሩ ረቺ መሆኑ እስከታወቀ ድረስ ቅን ልቦና ከሌለው ወገን በክርክሩ ምክንያት ያወጣውን ወጪ እንዲተካለት ማድረግ ክርክሮች ያላግባብ እንዳይፈጠሩ የማድረግ ውጤት ያለው በመሆኑ ተግባራዊ ሊደረግ የሚገባው መሆኑን የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 አስገዳጅ ትርጉም ሰጥቶበታል።

በተያዘው ጉዳይ አመልካች በወል አዋዋይ ፊት ተዋወለው የገዙትንና ስሙ-ሀብቱን አዛዋወረው በራሳቸው ስም የባለሀብትነት ማረጋገጫ ያወጡበትን ቤታቸውን የክርክሩ ተከፋይ ባልሆኑበት 1ኛ ተጠሪ እንዲረከቡ በመወሰኑ ይህን ወሳኔ ለማሰረዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 358 መሠረት የመቃወም አቤቱታ አቅርበው ወሳኔውን አስሰርዘው ረቺ ሆነዋል። 1ኛ ተጠሪ በበኩላቸው በ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ላይ ክስ የመሠረቱት በተጠሪዎች መካከል ብቻ ግዴታ በሚጥል ሰኔ 21 ቀን 2011 ዓ.ም በተደረገ የአፓርትመንት መኖሪያ ቤት ሽያጭ ለመፈጸም በተደረገ የቀብድ የሽያጭ ወል ስምምነት መሠረት እንደወሉ እንዲፈጸማቸው እንጂ 3ኛ ወገን በሆነው አመልካች ላይ የመሠረቱት ክስ አልነበረም። 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች በቀብድ ወል ስምምነቱ መሠረት በየወቅቱ የሚከፈለውን ክፍያ የመክፈል ግዴታቸውን 1ኛ ተጠሪ በለመወጣታቸው ስምምነቱን በ1ኛ ተጠሪ ጥፋት አስቀድሞ ያቋረጡና ቤቱን ለ3ኛ ወገን የሸጡ መሆኑን በመግለጽ የተከራከሩ ቢሆንም የስር ፍ/ቤት ወሉ አስቀድሞ በ1ኛ ተጠሪ ጥፋት አልፈረሰም ያለበትን ምክንያት በመግለጽ ለ1ኛ ተጠሪ ቤቱን በማስረከብ እንደወሉ እንዲፈጽሙ ወሳኔ ሰጥቷል። 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ፍ/ቤቱ የሰጠው ምክንያትም ሆነ ወሳኔው ተገቢ አይደለም በሚል ይግባኝ ጠይቀው ወሳኔውን ወይም ምክንያቱን ያስቀየሩበት ሁኔታ ስለመኖሩ የተገለጸ ነገር የለም። እንዲሁም 1ኛ ተጠሪ ክስ ከማቅረባቸው በፊት ቤቱ በሽያጭ 3ኛ ወገን ለሆኑት አመልካች በሽያጭ መተላለፉና እንደወሉ ሊፈጸማቸው እንደማይችል እያወቁ ቤቱን ለመረከብ ከቅን ልቦና ውጭ ክስ አቅርበዋል እንዳይባል ከክስ በፊት ይህን እንደሚያወቁ በሌሎች ተከራካሪዎች የቀረበ ክርክር ባለመኖሩ ቤቱን ለመረከብ አስቀድሞ የተሰጠላቸው ወሳኔ ቢሰረዝባቸውም አመልካችን ከቅን ልቦና ውጭ ለክርክር የዳረጉበት ሁኔታ ባለመኖሩ 1ኛ ተጠሪ የአመልካችን የክርክር ወጭ እንዲከፍሉ ተብሎ በስር ፍ/ቤት ወሳኔ አለመሰጠቱ የሚነቀፍ ባለመሆኑ 1ኛ ተጠሪን አስመልክቶ አመልካች ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አልተቀበልንም።

በሌላ በኩል 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎችን አስመልክቶ የቀረበውን ቅሬታ በተመለከተ 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች አስቀድመው ቤቱን ለ1ኛ ተጠሪ በሽያጭ ወል ለማስተላለፍ የፈጸሙት የቀብድ ሽያጭ ወል ስምምነት በአግባቡ ባልፈረሰበት ሁኔታ ለአመልካች በሽያጭ ወል ያስተላለፉ በመሆናቸው ከሽያጭ ወሉ በፊት በቤቱ

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ላይ መብት መስርቻለሁ የሚል ወገን ሲቀርብ በዋቢነት አልፈው በራሳቸው ወጭ የአመልካችን መብት የማስከበር የወል ግዴታ ያለባቸው መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ ቤቱን ለመረከብ 1ኛ ተጠሪ ክስን ሲያቀርቡ በ1ኛ ተጠሪ ጥፋት የቀብድ ሽያጭ ዉሉ መፍረሱን ወይም ቤቱ ለሌላ 3ኛ ወገን በመተላለፉ ዉሉ ሊፈጸም እንደማይችል በማስረዳት በስር ፍ/ቤትም ሆነ በየደረጃው ባሉት ፍ/ቤቶች ተከራክሮ በመርታት የአመልካችን መብት ማስከበር ባለመቻላቸው አመልካች የመቃወም አቤቱታ ለማቅረብ በመገደዱ ላልተገባ የክርክር ወጪ መዳረጉ አስራካሪ አይደለም። እንዲሁም የአመልካችን የክርክር ተካፋይነት ማስቀረት ባይችሉ እንኳ ቤቱ በሽያጭ ለአመልካች መተላለፉንና አመልካች ባልተሳተፉበት የሚሰጠው ፍርድ መብታቸውን ሊነካ እንደሚችል በመግለጽ አመልካች ጣልቃ እንዲገቡ ፍ/ቤቱን በመጠየቅ ወይም አመልካችን በማስታወቅ ጣልቃ ለመግባት እንዲጠይቁ በማስደረግ ወጭን መቀነስ እየቻሉ ባለማድረጋቸው ወሳኔ ተሰጥቶ ወሳኔውን ለማሰረዝ አመልካች የመቃወም አቤቱታ ለማቅረብ ተገድደዋል። አመልካች በሀገር ውስጥ ያልነበሩ በመሆናቸው በወቅቱ ልናሳውቃቸው አልቻልንም የሚለውም ክርክር ቢሆን በኃላ ላይ አፈጻጸሙ ሲቀርብ የአመልካችን ተወካይ ፈልገው ያሳውቁ መሆናቸውን ራሳቸው የገለጹ ስለሆነ ተገቢነት ያለው አይደለም። ስለሆነም በ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ድክመት ወይም ቸልተኝነት አመልካች ለክርክር ተዳርገው ያወጡትን የክርክር ወጭ በስር ፍ/ቤት እንዲተኩ ያለመወሰኑ የወልም ሆነ የህግ መሠረት የሌለው የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 እና ተከታዮችን ድንጋጌዎች እንዲሁም በሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 የተሰጠውን ትርጉም ያላገናዘበ በመሆኑ ስህተቱ ሊታረም የሚገባው ነው።

የክርክር ወጭውን መጠን ወይም አመልካች ምን ያህል ወጭ ሊተካላቸው ይገባል የሚለውን በተመለከተ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 463(1) መሠረት የወጭ ዝርዝር ለስር ፍ/ቤት አቅርበው ሊያስወስኑ የሚገባው እንጂ በዚህ ሰበር ደረጃ የሚወሰን ባለመሆኑ ለስር ፍ/ቤት እንዲያቀርቡ መፍቀዱ ተገቢ ይሆናል።

ሲጠቃለል 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ሰኔ 21 ቀን 2011 ዓ.ም በተደረገ ቀብድ ዉሉ መሠረት 1ኛ ተጠሪ የመክፈል ግዴታቸውን በወቅቱ ባለመወጣታቸው አስቀድሞ ዉሉ ከፈረሰ በኃላ ለአመልካች ቤቱ በሽያጭ መተላለፉን በማስረዳት ወይም የቀብድ ስምምነቱ መሠረት የሽያጭ ዉሉ ሊፈጸም እንደማይችል በማስረዳት የአመልካችን መብት ሊያስጠብቁ ባለመቻላቸው ወይም የክስን መቅረብ ወዲያውኑ ለአመልካች በማሳወቅ የክርክሩ ተከፋይ ሆነው መብታቸውን እንዲያስጠብቁ ባለማድረጋቸው አመልካች የመቃወም አቤቱታ አቅርበው በቤታቸው ላይ የተሰጠውን ወሳኔ ባስሰረዙበት ሁኔታ የአመልካች የክርክር ወጭ በ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች እንዲከፈል በስር ፍ/ቤቶች አለመወሰኑ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 እና ተከታዮችን ድንጋጌዎች ዓላማ እንዲሁም ሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 91103 የሰጠውን ገዢ ትርጉም ያላገናዘበ በመሆኑ በፌዴራል ፍ/ቤቶች አዋጅ ቁጥር 1234/2013 አንቀጽ 2(4/ለ እና ሽ) እና 10(1/ሀ) መሰረት መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም !

ዉሳኔ

1. በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 137940 ጥቅምት 30 ቀን 2015 ዓ.ም ተሰጥቶ፤ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 302501 የካቲት 25 ቀን 2015 ዓ.ም በተሰጠ ትዕዛዝ የጸናው ወጪና ኪሳራን አስመልክቶ የተሰጠው የዉሳኔ ክፍል በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9(1/ሀ) መሠረት ተሻሽሏል።
2. 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች የአመልካችን የክርክር ወጭ ሊተኩ ይገባል ተብሎ ተወስኗል።
3. አመልካች በሰበር ፍ/ቤት የተደረገው ክርክር ያስከተለባቸውን የወጪ ዝርዝር ለፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አቅርበው የማስወሰን መብት አላቸው ተብሎ ተወስኗል። ይፃፍ።
4. 1ኛ ተጠሪን አስመልክቶ የሰበር ፍ/ቤት ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ በማለት የሰጠው የዉሳኔ ክፍል ጸንቷል። ሌላው የዉሳኔ ክፍል አልተነካም።
5. ግራ ቀኝ በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጪና ኪሳራ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

መ/0

